

„ Az április javában bontogatta a fák és bokrok ágainak friss, zöld hajtásait, még ki nem pattant bimbóit. Útjára bocsátotta a párkereső állatokat, és megtöltötte a mezőket ébredező virágok körül zümmögő méhekkel, pillangókkal. Fecskék szelték az eget, majd cikázva le-le csaptak, illatok kavalkádja szállt versenyt a madarakkal, a nap egyre melegebben sütötte a vetéssel meghintett szántókat, erdőket, patakokat. No meg egy kis dunántúli falu, Csajág egyik nemesi portájának udvarát, ahol a kocsisín és a gazdaistálló előtt a birtokjegyző próbált felülni egy lóra. Körötte már javában folyt a jobbágytelkek reggeli ceremóniája, parasztok siettek a faragott cirádákkal díszített, széles kapu felé, hátukon szerszámokkal, oldalukon elemózsiás tarisznyával. Igyekeztek a szántóföldekre, erdőbe vagy a közeli kenderáztatóhoz. A tágas udvar oldalról karolta a takaros, fehérre mázolt falú, jókora épülettömböt, melynek oszlopos tornácán fehér főkötős főcseléd állt, széles csípőjére támasztott kézzel egyszerre perlekedett a házban szorgoskodó és a gádoró körül sürgő-forgó fehérnéppel. A birtokjegyző ezzel látszólag mit sem törődött. Csizmás lábát beleillesztette a kengyelbe, és amint átlendítette a másikat a bőrnycerag felett, a pej mén fehércsíkos feje megrándult, fekete farka félig oldalvást csapott. Kicsit topogott, megrázta a zablót a pofájában, tompán rágott a fémen, majd halkan nyihogva megfeszítette nyakán az izmait. A mozdulatát követően a körülötte ólálkodó szürke, rövidszőrű eb – jól ismervén, milyen érzés, ha kap egy patkolt rúgást az oldalára – elugrott; az udvar túlfelébe igyekvő, fiatal fiú is gyorsabban terelte a meghőkölt, sziszegő libákat. Amint a férfi kissé kopott, finoman díszes szűrje alól rávágott a ló farára, a kapu melletti vesszőkerítés tetején tolláskodó verebek felreppentek. – Mi a jó csuda van veled, Csillag? – morgott hegyesre pödört bajusza alatt a nyeregben ülő ember a patáshoz. A háts megrázta magát, mire a férfi odakapott süvegéhez, nehogy az lerepüljön félig kopasz fejről. A ló reszkető izmokkal kitémasztotta négy lábát, de már az útra igen készülődő gazdája szája széle is vele remegett. – Csajághy uram meghagyta, hogy napszálltáig térjek meg Fehérvárrúl, de se kíséretet nem ad mellém, se rendes lovat! – morgott az udvaron lévőkre, és köpött egyet oldalra.

– Adjon Istön! – köszönt rá a kapuban ácsorgó fiatal legény, és meghajolva lekapta kopott süvegét. – Ha nöm sértöm mög nagyságos uramat, az a ló, biza', nömhogy Föhérvárig, de a falu határáig se viszi el kendöt. Az ifjú bő, fehér vászoninget és fekete nadrágot viselt, hosszú, sötét haját egy fekete madzaggal zabolázta a háta mögé. Mezítláb lépett a díszes kapufélfa alatt az udvarra, és bár nem hívták, az udvari nép pedig nem ismerte, mégis határozottan közelített. A vállán átvetett tarisznyaszák együtt mozdult lépése ütemével, a derekán egy bőrből font övön összetekert karikás fityegett. Bal kezében hosszúnyelű fokost tartott, de ahogy a lóhoz ért, óvatosan lerakta a földre a tarisznyával együtt, és lehajolt a mén hátsó, bal lábához. – Nem ismerlek, honnét hozott ide a talpad? – vont fel bal szemöldökét a nyeregben ülő birtokjegyző, és közben árgus szemmel figyelte, mit művel a hívatlan vendég. – Elnézésit kéröm az úrnak, Recsege Mártonnak hínak. Ugyan csak bétolakodtam a birtokára, de már kintről láttam ezön a párán, hogy rettönetösen fájlalja a lábát. A birtokjegyző a fejét vakarva nézett az ifjúra, aki ugyan nem rítt ki az öltözékével a többi jobbágy közül, de olyan furcsán, nyökögösen beszélt, hogy a férfi alig értette, mit mond. – Tán értesz a lovakho'? Eddigre már a szántóra igyekvő jobbágyok is megtorpanva figyelték az idegent, és ha a főcseléd nem ripakodik a kíváncsiskodó fehérnépre, azok is szájtátva figyelték volna a jövevényt. Az ifjú visszarakta süvegét a kobakjára, elvgyorodott vékony bajuszkája alatt, és miközben megvakarta bal fülét – ami kissé elállt kerek fejtől –, jobbával végigsimított a ló hátsó felcombján. – Ezt a lovat a minap nagyon möghajthatták, s tán észre söm vötték, hogy gödörbe ugrajtott. Most az ögész lábszára görcsben van, biztos nöm járatták le az öste – felelte Márton a ló fejéhez lépve.

Kezét a ló pofájára simította, majd felnézett a birtokjegyzőre. – Hat évöt szógátam a Kunságban, a Verős Jónás tökintetős úr ménosében Dorozsmán, aztán nyóc hónapot a kutya töröknél is, hogy gyönne rájuk a nöhézség! Onnét mög mögszöktem...